

Latweefchu Awises.

Nr. 20.

Zettortdeenâ 18. Maiji.

1861.

Awischnu-sinnas.

Behterburga. Muhsu Kungs un Keisers 23schâ Aprili Walsts-Sikretehru Balujewu uszehlis par Ministera kungu, un 28tâ Aprili Wiinni scho fawu angstu ammatu eefahlfuschi.

Behterburga. 1860tâ gaddâ muhsu Keiseram bijuschi 242 karradampfluggi ar 2374 leeleem gabbaleem un 71 karraluggis ar sehgelehm un ar 1477 leeleem gabbaleem; tad nu pawiffam irr 313 karraluggi ar 3851 leeleem gabbaleem. Zitti no scheem fugeem wehl naw pawiffam gat-tawi. Bes teem wehl irr 477 luggi, kas wedd pee scheem fugeem peederrigas leetas. — Maija mehnesi sahls braukt par to jauno eisenbahni, to taiffuschi no Moskawas lihds Nischni-Nowgorodei, kur ilgaddus tas lohti leelais tirgus tohp turrehts un par dauds milljonu rubl. prezses tohp sawests. — No Doffas pee Mellas juhras raksta, ka no 6—9ta Aprila 175 affis garsch un 7 affis plats semmes-gabbals fahzis fagahstees un 7 affis dsilki semme eekrittis eekschâ, tâ ka 7 affis dsilka leela bedre tur nu palikluse. Pilsatneeki ar leelahm bailehm skattijuschees, bihdamees ka til pohsts ne gad-dahs pascheem. Nu buhs 26 gaddi, ka tâpat no-tizzis zittâ weetâ pee pilsata.

Londone. Gulenderi irr Jonjeru fallu brihw-walsts fargi un pahrwaldineeki; — (skattees Giro-pas lantfabrtê Adriatika juhrâ pee Greekeru semmes). Schihs fallas fenn deenahm jaw grihb af-wabbinates no Gulenderu rohlahm; tadeht nu atkal tur wiffahds nemeers ir dumpis iszehlees, jo tee grihb peeturretees pee Greekeru walsts. Tê dumpi-neeku pulzinsch iskahwees ar Gulenderu saldateem bet sakants tappis un Gulenderi nu turpu suhta wairal karraluggu. — Behrnajâ gaddâ Gulenderu kaptaine Mardonalds Bruhschu walsti, Bonnes pilsatâ pee Meines uppes, brauzoht ar eisenbahni un par dauds rupfschs un negohdigis buhdams no wal-

dischanas sanemts, zeetumâ un teefâs likts tappis. Teefas wiinam peenahlamu naudas strahpi nospreeduschi. Gulenderu waldischana fawu wihru fargadama nu jaw wissu gaddu stribdejahs ar Bruhschu waldischana, 54 leelas grahmatas par to jaw is-laitas tappuschas un Gulenderi par to nu til nikni palikluschi, ka leelâ Londones Parlamentâ par to runnajuschi un til bahrgus wahrdues Bruhscheem uslaiduschi, ka Bruhschu Ministeram par to bij jalaisch grahmata Gulenderu Ministeram un ja-israhda, ka nebuht naw pahri darrijuschi, bet pehz liklumeem spreeduschi; tomehr wiinni wehl kurn un dusmojahs.

Italia. Neapele Kechnina Prantscha atlaisti saldati un draugi arween wehl schur tur zell dumpi un laudis samuffina prett Italias Kechnina waldischannu; arri no Rohmas nahzis pulks un eelaufsees Neapeles rohbeschôs un ar teem bij jakaujabs. Schohs isklidinajuschi un dsinnuschi atpaktat; bet nu jafuhta leelaks karraspehls us Neapeles pilsatu un walsti schohs nemeera laudis sawaldiht un ja eezell zits Kechnina weetneeks Neapele. Gan Wiktors Emanuels grihb, lai Kechninsch Branzis isheet no Rohmas ahra, jo wiinam tē buhdamam ne warroht zerreht, ka meers buhschoht Italia. Bet schis ne grihb un arri Pahwests, un kâ rahdahs ir Napoleons wiinam wehle Rohmâ palikt. Arween wehl ne sinn, kâ buhs ar Pahwestu, jo ihsto padohmu wehl ne sinn useet, kâ scho gruhtu leetu warretu ar labbu beig. Pahwests allasch turrabs stipri prettim un ne klausa ne weena ne ohtra padohmu. Napoleons labpraht ne grihb ka jauna Italias walsts paliktu par dauds stipra un tadeht sawus saldatus ne iswadda no Rohmas un scho wehl ne dohd par Italias galwas pilsatu, arri ihsti wehl ne sinn, kur tad likfchoht Pahwestu un kas ar wiinnu buhs, ja Wiktors Emanuels Rohmâ eetaifahs. Tadeht ne schâ ne tâ naw labbi un jauna

leela Italias walsti fajulſchanas un nemeera pa-
pillam. — Perugia's pilſata ſemmes trihjeſchana
bijuſe tahda, ka ir zilweli noſſiti tappuſchi.

Italia. Te gan atkal ſalahwuſchi dumpi-
neelus, bet weetahm aikal zellahs Rehnina Pran-
tſcha draugi un wezzi ſaldati, ta ka waldischanai
tibri kruſts un dauds affins ja-iſleij. — Wehl
ne ſinn, lo Napoleons un Sardinjeris darrihs ar
Bahweſtu, las ne klaufa nelahdu padohmu
un turrahs drohſchi prettim. Ar warru tahdam
baſnizas tehnam ne drihkt uſkriſt.

Amerikas leela falla Sw. Dominga (ſlattees
Amerikas lantkahrtē un iſtahiſſichana) fur taggad
bijuſe ihpaſcha brihw-walſts, patti padewuſees
Svanjereem. No leelas Kubas fallas, las ne zil
tahlu un Spanjereem peeder, atmahluſchi karra-
luggi ar karra-ſpehku un Domingas laudis to us-
nehmuſchi ar leelu preeku.

— 3.

Leipziga, Eifenake, Wartburga.

Kiffinges ſtiro uhdent 3 neddelas dſehruſchi un ar
to wahji deefgan palikluſchi, dewamees us Meines uppi,
winnaas jaulumus redſeht. 6 draugi, Luttera mahzitajs
no Warſchawas puſſes un teizami wibri no Graudenzes
un Stettines Pruhſchōs, no Amburgas, no Koblenzes
un Meines pilſateem pee Meines, muhs leelos paſtes
rattōs pawaddija tahdas 4 juhdses lihds Eijersdorwa wez-
jōs laiōs aybrunnōtu brihw-pilſatu, lohti ſmullā ſal-
nainā middu. Te iſſchlihrances itt tā tahdeem drau-
geem ar Deemu teſtdami, luzzus ſawā muhschā gan
wairs ne dabbusim redſeht. 3 no ſcheem Drangeem minis
par leelu preeku wehl taggad rakſta grahamatas. Peezi
dewabs atpalkat us Kiffingi un feſtais muhs wehl pa-
waddija lihds Prankpartei, Wihsabdei un Mainzēi un
tad gabje atpalkat ar eisenbahni us Wibni noſtreedams.
Ar paſti bij wehl tahdas juhdses jabrauz lihds Gmündes
wezzu wezzam aybrunnōtam brihw-pilſatam, pee Maines
uppes un leela ſalna tif tuwu peebuhwetam ar til moh-
digeem nammeem, ka labpraht buhtum to apluhſojuſchi;
bet eisenbahnes maſchine jaw nahje ſchrahgdama un bij
tif tahdal jaſtreen rattōs. Zekſch no Kiffinges lihds
Gmündēi garx Sahles uppi un ſtarp leeſeem ſalneem
lohti ſmullā; jo wiſſur redſi wihna ſalnus, augligas
druwas, zeemus un daſcha ſalna gallā itt leelus brunne-
neeku piſt druppus. Schoffejas abbejās puſſes ahbeku
un bumberu kohlu rindes tif pilnas ar angteem, ka
ſarri nolihluſchi, un no ratteem ar rohkabm warreja
anglus pluht. Ir tē, bet wiſſuwairal us Prankpurtes

puſſi druwas irr peſtahditas ar auglu kohkeem, appakſch
luzzeeem arz un plauj, un tē brauz tā pa leelu dabſu.
Zittu ne redſeſi, tā til tahdas apſtahditas augligas dru-
was, wihna dabſus un pa ſtarpahm ſmullus zeemus un
pilſatinus leelaſā dabſā tā Inſtubſchi eebuhwetus. Zhta
luſte tē braukt. Jo tuwaki pee Prankpurtes ſalni bei-
dsahs un paleel tad lihdsena ſemme. Wakarā ſkrehjam
garx Aſchappenburgas brangu pilſatu un garx
Ahnawu, fur 1813tā gaddā Sprantſchus, — (beh-
goht no Leipzigas leelu leelas tautu kauſchanahs
luzzā 130 tuhſtoſchi karra-wibri palikke us pla-
tſcha nomaitati) — Wahjemmē beidsamā reiſē ſalah-
we un tad dſime par Meines uppi pahri. Labpraht
ſchōhs pilſatus buhtum apluhſojuſchi, bet tā jaw eet ar
eisenbahni aplam ſkrehjoht! Weenā weenigā deenā tew
jaſtreen garxam garx 10 ir wairal pilſateem, fur ſimi tē
buhtu to ſlatitees, to mahzitees, bet naw wallas. Til-
ſai dabbu redſeht pilſatu tpraus jeb wahrtus, 5 woi 15
minutes pee teem lawejees, kamehr zitti branzeji bahn-
ohpē iſlahpuſchi zitti eſlahpuſchi rattōs un nu atkal
ſtreen tā ar tralku ſtrigu. Tā mams arri gaddijahs brau-
zoht no Dresdenes us Kiffingi.

Wiſſai paſaulei irr ſinnama leela Leipziga. Tur
ilgaddus us Leedeenam un Miſſekeem lohti leelu tirgu
fur un wiſſu tautu kaupmanni ſawedd ſawas prezēs.
Tur wairal nelā 100 drullu nammu un grahamtu-wabr-
deweju leelas bohtes un ilgaddus pahris tuhſtoſchu jaumu
gramatu wiſſadās wallodās tohy drullatas; tur lohti
teizanta leela muſihku meifteru ſkōhla un tabs wiſſdahr-
gatas pijohles, baffes 2c. 2c. 2c. dabbusamas, no luzz-
zahm daſcha pijohle jeb baffe 500 ir 1 tuhſt. un wairal
dahlberu maſſa. Leipzigā iſſai 3 ſimdas warrejam pa-
liſt. Gan iſſkrehjam pa eelu-eelahm, iſluhſojam leelu
Luttera Nikolai baſnižu, fur taiſija jaunus maltigas ebr-
geles; arri apluhſojam maſu ſchuhjamu maſchini
pee luzzas ſehdedama tā wehrpeja pee rattineem ar
lahju mihdama greeſch dſelſes ſkrittuli, bet ar rohkabm
tur andekla jeb drahnas gabbalu un redſi, addata ar
eewehru garx deegu, tif ſchigla til ſchigla ka ja-
brihnojahs, iſlezz no maſchines, zaurdur andeklu, iſ-
weſt deegu un atkal atpalkat lehſdama tāpat darra un tā
til abtri notal ſchuj un ſaſchuj, ſteppe un aywihle ar
ſmullaku ſchuhſchanu, nelā daſcha ſkrobdereene pee darba
ſnauſchoht. Seewai tiſſai andekls tā jawanda tā ta
ſchuhde jataiſa, woi taiſni woi ar lihſumeem. Ber-
linē arri redſejam, tā manſele ſehdoht pee leela ſpeegela-
glahſes lohga paſchā lepnaſā Keepu eelā, ar tahdu ma-
ſchini ſmalſalus frellus ſchne. Ar tahdu paſchu, bet
tiſſai leelaku maſchini, — ir ſchi ne bij leelaka nelā
maſs galds, — Leipzigā arri ſchne leelas ſiſſnes un ahdu
ſtreenes preekſch leelu-gabbalu ſirgeem. Leipzigā wezzus
pilſata muhrs glufchi no-ahrdijufchi un winnu weelā

fastabdijschi brangus fobfus, tà ka pilsatam wissapfahet warr staigabt tà pa branqu dahrfu. Bij sechli Leipzigu atstabt, bet tilfo pasehduschi maschine jaw switwoja un sfreeschus bij jadobdabs eisenbahnes rattos.

No Leipzigas nu sfrehjam pa lohti angligahn (Thringes) jeb Saffchu leelnuugu semmehm, fur semmaki kalni ar daschu leynu brunneneeku pils-druppeem stahwa kalna gallà, un wihna kalni jaw wissur rahdahà. Scho masu walstu semme lohti ruhpiigi aplohpta un apstrahdata là dahrs, jo semmeeki tè lohti darbigi. Teem ja-pabrteef no fahdahn yubra-weetahn semmes, jo tur irr par dands lauschu; tadehst tilfo lahdu gabbalu brauzis, jaw atkal redfti falkunós smukku zeemu ar fawu basnizinu. Daschà weetà no eisenbahnes ratteem wareju redseht 4 ir 5 rahdus zeemus ne zil tablu weemu no ohtra, katram fawa basnizina. Tad warr fapraft, ka draudses naw leelas un ja arri dascham Luttera mahzitajam ir 2 ir 3 basnizis, tad stegus ne turr; warr no-eet fahjam un ifkatreà fwehtdeenà ifkatreà basnizà spreddiki teift. Ne wisseem mahzitajeem irr fawa muifcha ar semmi là pee mums, bet tee dabhu no fawas draudses lauku augkeem desmito dalku. No ifkatreà noptanta lauka tee dabhu desmito labbihas kuhlu, fo tad pahredd un leel iskult, woi arri dabhu jaw iskultu labhibu un zittas tahdas leetas. Tapat arri dands zittas weetas Wahzsemme.

Us Riffiugi no Leipzigas branocht noscheklodani arri aisstrehjam garò lohti smukkas Weimara s Leelunga, muhsu Keisera raddineefa, pilsatu, fur leelafais Wahzsemmes dseefnu un raksta meisters Goethe dshwojis. Ne tablu no zella palike ir Zenas pilsatu un angsta flobla, fur muhsu tehwi studerejuschi, jo tobrihdi Tebrapatè wehl ne bij nekahda angsta flobla (Univerfite). Tur tee wissteelakee Wahzu dseefnu un rakstu meisterei: Schillers, Giders, Wielands un dands isflaweti lohti gudri-wibri dshwojuschi un mahzijujschi. Labprabt buhtum apluhlojuschi, jo ta stahwoht parleefam smuklà, dsklà kalnu celejã, bet eisenbahne gaidibt jaw ne gaidija un lakka arri ne bij. Pee Expurtes stwra apbrunnota pilsata wahrteem, — scho wezzu pilsatu, fur muhsu Lutters studerejis un par muhsu walizis, — tilfal pahri minutu apturreja un neneeka ne dabnjam redseht, lai arri firds deefnu là fahpeja! Tapat arri bij garò Goh-ta s leelunga pilsatu sfreijohbt, jo fteidsamees us Gisenafu fur lahdas 3—4 stundas warrejam palikt un pehz fa firds jaw igojahs, jo tè jelle irr wisseem Luttereem un Bihbeles draungeem labbt stannama Wartburgas pils. Ta jaw bij apluhlojama, lai arri deefnu lahds laika truhfums mums us zella bija.

Gisenafe smuklà kalnainà widdà, irr masf itt wezs pilsatinsch ar maseem wezzeem muhru nammeem, un tilfal weens irr stalis janns, Leelunga pils, fur 2 faldati stahweja us wakt. Tè gan nekahdi angfti fungi taggad

ne dshwoja; bet mums brohlastu ehdoht fullainis tubdal us to nammu rahdija un ar fultinatu firdi fazzija: "Tè jelle muhsu sechliiga mahte, Eisenafes labhais engelis mahjojis. Winna par gohdu wehl tur stahw tee wakt faldati pee winnas leetahm." Sapratu gan us fo tee wahr-di fihmejahs. Prohti: Meffenburgas Keelerzoga meita Elena apprezzeja Sprantschu leela Kechnina Ludda Wihlippa dehlu un krohna-mantineeku Orleansa Erzogu, un wiffa pafauale flaweja winnas leelu laimi. Arri lohti laimigi dshwoja ar fawu teizamu laulatn draugu, angfti tappe zeeuita un lohti mihleota no wiffa Kechnina namma un no wiffas walts, jo bij ihsti deewabihjiga, gudra un laipniga, un wiffa walts jaw preezajahs, ka nu tai buhschohbt ihsti flawejama Kechnineene; arri Deems laulidà dewe 2 dehlus. Paschà laimes sedu laikà Prinzim Orleansam, winnas laulatam draugam, Parifè zeereht braufdamam firdi neummahs sfreet, naw waldijami, — Prin-zims lehlchus no ratteem ahra, — pakriht un nofittahs! Tè nu winnas Kechnineenes krohnis bij pagallam! Deewabihjigi nesse fawu kruftu un tilfal faweem 2 dehleem dshwoja, wezzaku dehlu audfmadama par krohna mantineeku. Tè 24tà Webruari 1848tà gad. Parifè iszefkabs leelais dumpis! Nidsfenn firmo Kechnina Luddu Wihlippu un wiffu winna zilti eetaifa, brihw-walsti un 1852 Napoleons pazekfahs par Keisern (laffi Bafaules-stabstugrahmatà lappà 266 re. re. re.). Panehme schai baggatai Kechnina zilti wiffu mantu un tà nu bij palikkufe nabbaga Prinzeffeene. Raddineeks Wahzsemme schai nelaimigai Prinzeffeene no Orleanses nu nowehleja schini masà pilli Eisenafes pilsatina mahjohbt, fur no ta laika un dshwoja fawus 2 dehlus lohti deewabihjigi un gudri audfmadama, nelaimigus, nabbagus un flimmus ar tahdu karstu Kristus mihlejtibu tè un wissur fur reisoja apgadadama, ka winnu zittadi jaw ne fawze là: muhsu labhais engelis. Arri bija lohti angfti mahzita un wiffajam kristigahm mahtehm ihsti teizama preekschibme. Nispehrnajà gaddà nobraukufe pee wihra raddeem Galantè, itt ahtri un fwehti nomtre no wiffas pafaules gohdata. Winnas 2 dehli nu irr pa-anguschi gohda jawekli. Deems meelo winnas dewhseli tur fur to ihstu laimi panahkufe ar fawu tizzigu firdi.

Eisenafe ar fawahm liblahm un par dands flitti bruggetahm eelahm irr pee pascha Wartburgas pils-falua. Warr gan usbraukt, bet reifneeku pulkam, kas tè itdeenas atnahk Wartburgu redseht, allasch stahw gattawi fedloti ehseka-lohpini, un kad nekad wehl ne bijam jahjuschi us tahda lohpiina, tad uslahvam muggura, ehseka dftinejs ar labhu nubju rohlà gahje blafkam un lohpiini nu fahze maseem fohkeem kalnam usfahyt. Pekkels lohpinsch ar firda galwu, leelahm garrahm ausim — (allasch schis ausis farga un dufmojahs kad pee garrahm ausim pcedurrabs) — ar firda fahjam bet ar

gohws alti, irr mafs, tà ka fahjas fahneefam til ne pee semmes peedurrabs, lohti kuhirs, arri par to dauds ne rehlinaja, kad weddejs ar wiffu nubju ziedams tam tà fchahwe pahr ribbahm, ka flafschkeja ween! Gahje fohlam tà gahjis un bij nikkigs, bet stingrs un lohti stiprs us labjahm, tadeht ehfeti ihfti derrigt pee jahfchanas us fahweem falneem. Zahje ir zits fwefts jaunfungs, bet nerroja un mohzja par dauds lohpinu! Bij jajahj zaur labbu pekli us zella, tè nedohmajohht ehfelis pafchà pekli ar wiffu to jaunlungu mettahs garz femmi un ne zellahs pirms par dauds greubtus pebreenus bij dabujis. Pebreeni bij leeli — bet aplamam jaunlungam arri mahziba jo labba; jo nu bij nowahrtitam un flavjam jagreeschahs pilfakà atpaffak!! Ehfeka lohpinfch isflawehts par lohti dunju, bet tè israhdijs, ka ir tam faws gndrs padohms.

Wartburgas apzeefinata pils fahw lohti augsta fahwa kalna gallà; fchis kalns un wehl tee zitt blakkam apangufchi ar brangu mefchu. No Wartburgas parlee-fam branga flattifchanahs us teem leeleem kalneem tumumà un ir leelà tablumà. Pils muhri islahpiti un faldati fahw waffi pee leeleem gabbaleem. Par aplam leelu naudu Saffchu leelungu wezzam Lutteram par gohdu, wiffu pilli, kas bijufe fagruiife, tàpat lizzis afjaunohht, isgresnoht un ismahleht, ka wezzòs brunneefu laifòs bijufe. Dauds gaddus pee tam jaw ftrahdajufchi; wehl ne bija itt wijs gattaws, bet zerreja to fcho rudden pabeigt un tad buhfoht leelas gohda deenas fo tur fwinnefoht Wartburgà. Tur fanahfchoht no wiffas Wahzlemmes ir no zittahm femmehm gan waldineeki, gan fungu un dfeedataju leels pulks; jo wezzo wezzòs laifòs tè bij Wahzlemmes dfeefum leele meifteri faderrejufchi dfeedaht un weens ohtru winneht un gohda mafka novelniht no Leelungu, winna angftu brunneefu, fungu, Leelmahru, Prinzefseenu un preileenu preefchà. Tai leelà lohti baggati isgresnotà sablà pee feenahm irr peemahletas leelas bildes kas rahda, tà fchee wezzee dfeefum meifteri tobridd zits pahr zittu fawas dfeefmas fandinajufchi un dfeedajufchi, fahdu gohdu pelnijufchi, un wehl zittas tabdas bildes no meiftereem mabletas rahda, tà wezzòs laifòs tur dshwojufchi un fo peedfhwofufchi. Arri tur leelas iftabas, fur falittas pa fahrtam wiffas bruunas un fawra-leetas, kas tobriddi Leelungam un winna brunneefeem fawrà un gohda deenàs bijufchi. Ir ta mafa pils-bafnizina, fur Lutters daschu fwarrigu fpreddiki teizis, ar wiffu kanzeli, altari, frefhleem un leeleem rafteem pee feenahm taijita un tàpat ismahleta, tà 1521mà gad. bijis. Tè jaw bij preeka dsefgan flattotees; bet ihfrais leelais fwehtais preeks firdi fa-

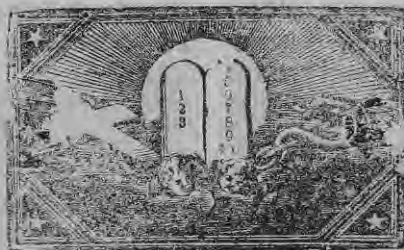
grahbe, kad beidsohht, lihds ar leelu pulka zittu reifneefu wiffadà wallohdà un no wiffadabm fahrtahm, kas ir todeen bij fakrahufchees, dewamees fahdà wezzu wezzà ne leelà ehkà no almineem rupji muhretà. Tè jelle muhfu Deewa wihrs Lutters mafa prasta iftabà bij mahjojis, kad winna laipnigais femmes-toos Lutteru no Wormfes leelas waffis runnas-deenas 1521 nahfdamu, mefchà bij lizzis fanemt un pa fleepneem mefchà-zelleem nowest un flehpt Wartburgas ftràrà pilli. Schinai nezil leelà iftabà pils ehrehegti, bes fahda greinumma, (weena feena ar newittetahm planlahm irr apnaglotà), wehl fahw tahs pafchas leetas, kas tur bijufchahs Luttera laika. Lohgam prettim pee fchafus fahw Luttera gulta, leela, platta ar jumtu un ar is-greesteem rafteem pufchfota. Pee lohga irr Luttera leelais rafstamais galds un frefhle, fahdas grahamatas appalfch glahfes ruhtes likti fahdi raftri, fo Lutters pats ar fawu rohlu tè faraktijis, un Bihbele, un fche, tanni laika, kad Lutteram juulera drehbès un nofaktis par junferu Jurri tè bijis japaleek, fchis wihrs no Deewa Garra un Kristus mihlefäbas gaimohrs un eefpehziacht, darbojees ar Bihbeles pahr tuflofchanu, par fo muhfhahm winnau gohds un firds pateiziba tays dohta. Winna galdà mallas apfallufchi ar dfeelles fihpi, tadeht ka reifneeki wiffuwaital Entenderi, gribbedami pahneft mahjäs fahdu peeminnefchanas fhmitt, galdam gabbalus nogreelufchi; bet ja nu illatrs til weenu fhabbargu nogreestu, tad wijs galds jaw fenn deenahm buhtu beigt; til dauds to reifneeku turpu eet fcho mafu nefmuffu iftabu raudfht un gohdu doht tam, kas pateefi Deewa un wiffas pafanles preefchà tahdu ihftu gohdu pelnijees, ne ar feh-vauda bet ar abbejäs puffed greefgu Deewa wahrda un lizzibas fohbinu fcho pafauli uswarredams. „Fo fursch irr tas, kas to pafauli nswarr, ka ween kas tizz, ka Jefus irr tas Deewa Dehls?“ (1 Zahn. gr. 5, 5). Pee feenas arri wehl drufzin redfams no ta leela tintes blekka, no ka fahjita, ka fawàs leelàs dohmàs ar wellu laudamees Lutters fhim wiffu tintes glahft effohht mettis garz galwu. Reifneeki ir tè tohs feenas falkus tà is-laupinajufchi, ka, jehfchu usraugs gan fipri wakte lai tà ne darroht, tomehr tikue wiffas tahs weetas falki jaw irr isdruppinakti. Palikku beidsamais tai iftabà, jo firds un dwehfete maktrigi bij fagrabbta; ta bij patihkama fw. luhgfhchanas weeta, un ne buhtu til ahri is-gahjis, ja usraugs ne buhtu pafclubbinajis teikdams, effohht jawadda zitti, kas ahra jaw fenn winnu gaidohht. Luttera wezzo bildi ar pateizibu wehl usluhofjis, tad is-gahju, nokahpu no kalna un ar zitteem dewamees mefchà no waddona wadditi.

S-3.

B r i h w d r i f f e h t.

No jubymallas-gubernements angftas waldifchanas puffed: Collegienrath G. Blaesje, Cenfor. Jelgawà, tai 15. Maji 1861.

No. 83.



No Sawenes Widsemme.

Kad muhsu pee Laudones draudses peederrigä Sawenes walsti tautini us tahdu derrigu un teizamü atsihschanu bija nahkschi, ka muhsu laikös zilweki ar to skohleschanu, ko mahjäs no tizzigeem un deewabihigeem wezzakeem dabbu, wairs ne warr istikt, bet ka pee prahtigas un jo swebtigas dsihwofchanas jo pilniga skohleschana wajaga, tad tee schahs wajadsibas deht ar sawu kristigu leelkunu farunnajahs un winnu luhdse, lai teem pee labbas skohlas eetaisichanas par paligu nahktu, — paschi sohlidamees, pee eegrohsichanas un turplikigas ustureschanas tahdas skohlas buhschanas, ar Deewa paligu, sawu spehku preezigi un pastahwigi peelikt. Mihlais leelkungs sawu kauschu wehleschanu ar labprahtibu usnehme un sohljahs ar sawu padohmu un paligu laudim klast buht.

Nu arri ta leeta tuhliht tappe usnemta un us preefschu westa. Leelkungs dahwinaja preefsch skohlas un zittu pee tam wajadsigu ehlu ustaisichanas jauku weetu netahk no Sawenes muishas un esara un tai seemä no 1859ta us 1860tu gaddu wiffas pee skohlas buhschanas wajadsigas leetas, ko leelkungs arri mihligi dewe, tappe peewestas. Kad leelkungs no Kursemmes labbi ismahzitu, tizzigu skohlmeisteri bija farunnajis un laudim firds us to dsinnahs, saweem behrneem drihs labbaku skohleschanu eedabbuht, tad skohlmeisteris jaw us Nowemberi 1859ta gadda tappe atwests un garrigais skohlas darbš — muhsu wezzam draudses-tehwam ar Deewa luhgschanahm un pamahzichanahm klast buhdamam — ar 25 behrneem eesahkts, kas zauru seemu skohleschanu eemantoja un labbi bija nehmu-schees skohlas mahzibas. Leelkungs us scho pirmu skohleschanu kahdu jaunu pufs-muishu par nohtes-skohlü bija nowehlejis.

Kad nu pehr-waffarä un ruddeni pee jaunas skohlas ustaisichanas stipri un aschi tappe strah-

dahts, tad tas ruhmigais skohlas namš arri us seemu bija pabeigts un pagahjuscha 24tä Nowemberi no muhsu wezza un jauna dwehseles ganna, leelkungam, leelmahtei, skohlmeisterim, skohlas behrneem un winnu wezzakeem klastbuhdameem, ar swebtahm dseefmahm, pamahzichanahm un swebtichanu tam trihsweenigam Deewam us apfargaschanu un schehligu kohpschanu tappe rohlas dohts.

Kad skohlmeisteris preefsch seemas-swebtkleem us Kursemmi brauzis atkal pehz jauna gadda ar sawu laulatu draugu, ko pa tam bija nehmees, pahrbrauze, tad pee teem 31 behrneem, kas lihds tam bija skohleti, wohl 10 meitinas tikke daliktas, pahrkurrahm skohlmeistereenei ta usraudsichana un eerahdischana us wiffaem seemwischku darbeem, kas meiteescheem pee prahtigas un kristigas mahjas-buhschanas wajaga.

Preefsch scha gadda leelas luhgschanas deenas arri atnahze tahs pilnigas un jaukas skohlas ehrgelles, ko mihlais leelkungs Kursemmē lizzis taifihht un sawai walsts-skohlai dahwinajis.

Tä nu muhsu skohla irr ustaisita un ar wiffahm wajadsibahm pilnigi isrohteta lä peenahkhs, un kad muhsu wezzais draudses tehws 19tä Aprill pee mums bija atbrauzis, tohs behrnus eefsch tahm skohlas sinrahm, ko bija eemahzjuschees, praktinaht un to seemas skohleschanu ar Deewa wahrdeem un swebtahm dseefmahm pabeigt, — tad mums bija swebts preeka laizinsch un ar pakustinatahm firdim Deewam pateizam par to leelu schehlastibu, ko Winsch mums pee muhsu skohlas buhschanas lizzis peedsihwoht. — Mihli tautas un tizzibas beedri, kas juhs muhsu lihdslohjekli pee tahs weenigas draudses galwas, ta leeldeenas Nehnina Jesus Kristus, preezajeetes, pateizeet, pazelleet rohlas tahs peeluhgschanas lihds ar mums, ka Deewš augstais muhsu jauku un swebtigu skohlas buhschanu tai stiprä pamattä, wirs kurea ta ustaisita,

gribbetu pasargahnt un sekneht pee ziltu ziltim! Bet schis pamats irr Kristus un wiina Ewangeliums, kà rakstihis stahw: „Zo ziltu grunti neweens ne warr list, pah to, kas irr listis, kas irr Jesus tas Kristus!“ (1 Kor. 3, 11.)

Kas schinnit grunte stahw, taps pasargahnts,
Kas no tabs atstahjabs, taps samaitahis! Amen.

S—m—t.

Beemina.

„Gohda to ahristi ar to gohdu, kas wiinam peenabt.“ Eibr. 38, 1—23.)

Lai nu gan gads pagahjis kamehr muhsu nelaihis daktera lungs Hachfeld, Rabille, pee Deewa aigahjis, tad tomehr ne warram aismirft, wiinam par peenahlamu gohdu muhsu Awises, kurreas winsch arri zeenija, kahdu wahrdinu peeminneht. Behz ilgās firgšchanas winsch tai 6tā Webruari 1860 waklarā us fwehtu duffu aismigge. Winsch bija til 35 gaddus wejs un 9 gaddi mums par ahristi. Daudseem winsch no grehtas slimmibas brihnischligi palihdsejis israhptees. Pee tam wiinam bija mihlestiba, labba ahristes gudriba un katrs wiinu arri mihleja. Bet nu pascham bija ja-eet pee duffas, pee sawa debbes-tehwa, kurream winsch no firds bija padewigs. Us sawu slimmibas gultinu winsch Jesus fwehtu meclastu wehlejees, un kad to ar ihstu kristigu, tizzigu firdi baudelis, ar flaweschonu teizis: ka nu ar to arri ihstu dwehseles affwiegšchanu, drohschumu un stiprumu effoht dabujis un nu warretu atkal sawa mihlā ammatā neapnizzis strahdabt. Behz kahdam neddetahm, kad sewi mannijees, ka nu tatschu buhs jashkirahs un prahjom ja-eet, tad sawam mihlam laulatam draugam un 2 maseem behrneem ar assarahm labbdeenas atdohdams un Deewu par teem luhgdams, faldi un weegli aismidhis us debbes preeku. Tai 10tā Webruari kad wiinu no schejeenes us Jaunpilli (kur wiinu tai 12tā Webruari semmes klehpi glabbaja) iswaddijam, bija fanahlfuschi ne ween dauds lungu, bet arri wiffa Rabilles draudse, wiinam wehl beidsamu mihlestibu parahdiht. Ta nelaika schwahgeris, Randawas zeen. mahzitajs, iswaddischanas runnu teize, pee kurreas wiffem fanahlfuscheem schehluma affaras ne rimstoh no azzim ritteja. Weidsoht flohmeisters ar 160 flohlas behrneem un wiffu lauschu pulku to dseesmu: „Pee mihla Tehwa klahschu, tam esmu padewees“ dsee-

dadami, wiinu no muhschas pawaddija. Lai dufs nu faldi us muhschigu dshwofchanu. (Dan. 12, 13.).

—n.

Zilweks un faule.

(Stahsa.)

Sems, Noāsa dehls, kahdā deenā ar pazehlfuschahm azzim pilnās dohmās skattijabs us fauli. Tad Noās, wiina tehws, pee wiina peegahjis, to jantaja: „Ko tu skatteres?“ Bet Sems atbildeja fazzidams: „Es scho debbes raddijumu usskattohs, ko tas kungs brihnischligi ar tahdu spohschumu irr apgehrbis. Debbes augstumā tas staiga un dshli appalsch wiina tabs aukas un tee pluhdi plohshas. Tad nu sawa prahntā tā dohmaju: kaut Deems arri to zilweku tahdu buhtu raddijis?!“

Us to Noās fazzija: „Mans dehls, ne dsennees pehz kahdam leetahm, kas tewim naw panahlamas, jo warrbuht ka, kad tabs tewim tiftu eedohtas, tu jo nespehzigs paliktu un tu zaur tahm jo labbas leetas saudetū.“

„Kā tas warr notift, tehtift,“ jauneklis atbildeja, „woi jo augsts un spehzigs ne paliktu, faulei lihdsigs buhdams?“

Bet Noās atbildeja fazzidams: „Gan tu tad leelaks buhtu, nekā tas kalns Ararats; jo wairak, tu leelaks buhtu nekā ta semmes lohde us ko mehš dshwojam. Bet woi dohma, ka zaur to tu peenemtu wehrtibā un spehla? Ne buht; muhschigi tu to paschu zeku staigatu, neds par labbu neds par kreisu rohku nogreest warredams pehz paschas wehleschanas. Tu, prahstigs zilweks buhdams, sawas azzis warri pazelt fauli usskattidamees; bet patte faule ne speh us tewi noskattitees; wehl jo masal ta warr us debbes skattitees un To atsiht un peeluhgt, kas wiffas leetas, ir paschu fauli raddija; weena patte ta pee debbes staiga bes mihlestibas un zerribas. Arri tai weena deena usees, kur ta kà swezze isdshfihis un kur laudis welti nogaidihis lai ussehktu pee debbes; bet tu, mans dehls, us muhschigu dshwibu effi raddihts, us jo augstu buhschanu, nekā schi faule. Woi tu wehl sawu dabbu un buhschanu ar wiinu grihbi pahmai-niht?“

„Ne, tehws,“ tā jauneklis atbildeja, „kannohs par sawu behrnu prahntu un wehleschanu.“

S—s.

Paslehyta wanta.

Leelaja Liones pilfata, Sprantschu semme, nefenu wezzu wezza atraikne nomirre. Sawâ wezzumâ bij wiinna wehl til loimiga, leelu un dahrgu mantu atrast. Preeks bij tai leels; jo wiffu sawu muhschu to ne bij baudijust. Kamehr wiinnas wihrs wehl dshwoja un spehje strahdaht, tad gan deenifchka maife ne truhle. Bet kad winsch nomirre, tad atraiknei jo gruhthi nahzabs maifes kummofu fagahdaht. Gouliba ne bij ar behrncem swehtita, tadeht tai ne bij nekahds atspaidis wezzumâ. Daschas pahrejas grabbaschas wiinna pahrdewe, to weetu atstahje, fur libdî schim us ibri bij dshwojusti un aisgahje masâ istabinâ, kas juntâ bij ectaisita. Gan fw. raksti mahza, ka Deews irr bahriuu tehws un apgahdatais, bet wezzene no tam mas sinnaja. Ne bij labbâ tizziba. Utraikne katru deenu ar ruhpehm fagaidija un ar firdehsteem pawaddija; wehl jo wairak ta behdajabs, kad nahlamu laiku pahrdohmaja. Kahdâ deenâ wiinna atkal itt noskummusi sawâ tuffchâ istabinâ fehdeja. Uzzis schurp un turp fskraidija. Tê wiinna eerauga wehrbaski masas strihpinas kaut gan tahs ar mahleem un kâkceem nosmehretas, tomehr skaidri pasihstamas. Wiinna apskattahs wehl labbaki. Nistigi! Irr tschetkan-tigs dehlitis wehrbaski eeliktis. Tuhliht atraitnei eefchaujabs prahtâ: Tê bubs laikam kahds baggatê zilwels sawu mantu paglabbajis tais dumpja un nemeera laikos. Pehz naw wairs pats to warrejis isnemt un tâ tad schê paliklufi. Jtt muddigi wiinna us krahgiti uskahps un dehliti jo weegli isnemm. Bet seltu jeb fudrabu — ko til gauſchi wehlejahs — to ne atradde. Bij wezza un pawiffam nopellejusti grahamata. Seewina to smalki isfchirfija, dohmadama tur papihra naudu atrast bet naw un naw. Utraikne itt dusmiga paliklufi, grahamatu nosweede kaktâ; jo jauka zerriba bij wehja. Bet wezzenes firds naw itt ne buht meeriga. Ta panemm atkal grahamatu rohkâs, to smukki noslauka un nu gribb ibsteni apluhloht, kas ta gan par grahamatu warretu buht, kas til ruhpiigi paglabhata. Tai tatschu wajag lohti labbai buht. Sawu brilli usliklufi, wiinnai attrahpabs fchohs wahrdus usfchirt un lassihht: Tâpehz es juns falku, ne subdejeetees juhju dshwibas pehz, ko juhs ehdisect, nedî tahs meefas pehz, ar ko juhs gehrbfetees. Reggi ta dshwiba labbaka, nekâ barriba? Un tahs

meefas labbakas, nekâ drehbes?“ (Matt. 6, 25). Jo tablaki seewina lassija, jo labbaki wiinnai tee wahrdi patikke. Winna ne apnikke zauru deenu lassihht un aismirse pa tam ehst un dsert. Dhtrâ deenâ wiinna atkal wezzajâ grahamatâ lassija, un jo wairak ta lassija, jo wairak wiinnas firds pehz tam kahroja. Utraikne ar preeka affarahm Deewam par tahdu leelu dahwanu no firds pateize. Wiinnas kambaritis wairs ne bij tuffch, wiinnas maifes kummofs wairs ne bij ar affarahm flazzihhts, bet palikke jo salds zaur to dshwu maifi, kas no debbesim nahkufi. Seewina wairs ne bij weena, bet pee wiinnas tas augstais debbesis weefis mahjoja, kas gruhthirdiga un behdiga nastu atweeglina.

Lassitojs, mihkâis! Woi gan nomanni, kas ta par grahamatu bija? Teifschu: Ta bij jauna testamente, kas taggad par nabboga atraiknes wisêdahrgako mantu palikke. No Deewa baggatigi apsehlotâ wiinna sawâ wezzumâ faldi aismigge, wehl heidsamâ stundinâ fcho dahrgu mantu pee kruh-tim peespeesdama.

Wakkara dseefma.

Wel. O du Liebe meiner Liebe. (M. Knapp).

1.

Tewi mibleht, dshwibinâ,
Meers, tew' tureht firfwinâ.
Kas dohd firdi tawâ sinnâ
Drohſchi apgulst meehsinâ,
Udserrabs us faldu duffu
No ta kunga awota,
Un tad banda meegu kluffu;
Nakts tam irr kâ gauſchiba.

2.

Woi man nakts warr buht par labbu,
Kad tas kungs naw nomohdâ?
Ko winsch taifno, meeru dabbu
Un to grehks ne mohdina.
Deewa meers tam mihstias ziffas,
Dwehfele fur atspirastabs.
Launa firds drihs isfamiffabs
Meegâ weegli istruhstabs.

3.

Kungs! taws buht, tew klausht mahzi
Mohdâ, meegâ, nakl' un deen'.
Jo par to tu pee man nahzi
Mannus grehkus neffis ween.

Dwehfele tai tawu Garru
 Saņemum few par dīhwibu,
 Tad tawš behrns un mant'neeks warru
 Gulleht meera-meedstau. —y—

Kā buhs mums tur, kad muhsu mihli mums prettim nahs!

Mel. Af, Jerusalem, mohdees.

Af, Kad debbesis sa-eesim, Kā mehs tad lihgmofim
 un fmeestm, Tur, tur tahs dwehflēs weenofees!
 Šchē mehs zibnijam ar gandabm, Šchē ilgojam ar
 karstahm randabm Pehz teem, kas no mums šchēhru-
 fchees; Af, tā ta firds man lubst, Kā straimōs affras
 pluhst Pehz teem mih leem: „Es ne redsu To wai-
 dšiau, To mihlestības oztinu!”

2. Kad ta šwehta deena ausihs, Kahds greeks tad
 mannu firdi kaušihš! Kā firds tad preeku-stromōs ees!
 Kad tee mihli ap man trahfees, Un firds pee firds ar
 randabm stabfees, Weens obtr' ar aff'rahm šlubpšifees:
 „Nu muhs nefas wairs schēks, Neds ruhka nahwe birs,
 Mihlib' faldā To firdi zell, Sirds mihlib' smek,
 Un mihlestības-seedōs fell.

3. Kungs, Tu fird' eekš firdi stabdi, Un mihlibā
 man debbes' rahdi; Jau šchē ta debbes'-leesma šld.
 No Tew ween ta mihlib' zellahs, No Tew ta firds
 to mihlib' smeklahs, Ta fird' ar Eng'tu preeku pild;
 Jau šchē es mihleju, Un firdi nodohdu Mihlai fir-
 dei; — No affarahm Un waimanahm Ta firds nu
 peld eekš lihgmibabm.

4. Jesu mihlais, mannu firdi Ar Tawu mihle-
 stibu dširdi, Kā behrnu Tawahm kruhtim slabt, Ka
 ta mihlestiba faldā Gekš wiffahm mamahm dohmahm
 walda: Man šwehtih, jaunoh, uszillah Turp, kve
 tee mihli man Gaid' šwehtā gaidišan', Kur Tu,
 Jesus, Muhs weenof, Un fafeesi, Un mihlestibā šweh-
 tiš! Gret.

Rabbibas un prezzu tirgus Rihgā ta 13. Maiji un Ceepajā tai 13. Maiji 1861 gaddā.

M a f f a j a p a r:	Rihgā.		Ceepajā.		M a f f a j a p a r:	Rihgā.		Ceepajā.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Iščetw. (1 puhru) rudsu 210 lihdi	2	20	2	20	1/2 puddu (20 mahrz.) dšelles	1	—	1	10
1/3 " (1 ") šweešchu 325 —	3	50	3	50	1/2 " (20 ") tabaka	1	25	1	35
1/3 " (1 ") meeschn 180 —	1	90	2	—	1/2 " (20 ") šchēhtu apptau	—	—	2	—
1/3 " (1 ") aušu . 125 —	1	30	1	15	1/2 " (20 ") šchab. zuhfu galk.	2	50	—	—
1/3 " (1 ") štrau 250 —	2	75	2	30	1/2 " (20 ") trohna šinnu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	2	20	2	20	1/2 " (20 ") bralka šinnu	1	40	1	20
1/3 " (1 ") bihdelet. 275 —	3	—	2	90	1 muzzu šinnu fehflu . . . 6,50 lihdi	7	—	—	—
1/3 " (1 ") " šweešchu mil.	4	85	4	—	1 " šķku . . . 14,50 —	14	—	13	50
1/3 " (1 ") meeschu putrain.	3	—	2	60	10 puddu šarkanas šabls . . .	5	—	4	60
10 puddu (1 birkawu) feena . . . 5 —	6	—	—	—	10 " baltas rupjas šabls	5	—	4	60
1/2 " (20 mahrz.) šweesta	—	4	10	4	10 " " smalkas " . . .	5	—	4	60

Brīhw drīkšēht.

No jubrmallas-gubernementis augstas waldischanas pusses: Collegienrath G. Blaeſe. Censor. Jelgawā, tai 15. Maiji 1861.
 No. 84.

Janna grahmata.

Rihgā 1861 pee Hāckera ohtru reisi drīkšēhtas
 un par 5 šapeikeem dabujamas turpat un arri Jel-
 gawā Latweešchu Awišchu nammā:

Škaidras šinnas

par

palihdšibas-lahdi preekšch Luttera draudšehm
 Kreewu walsti.

Latweešcheem šarakštitas no Rihgas Dohmes basni-
 zas wezzala mahzitaja B. Hillner. Šchi grah-
 matina drīkšēš iškaišta no palihdšibas-lahdes
 aprinka beedribas Rihgas pilfatā.

29 lappas.

Šluddinaschanas.

No šuršemmes Gubernementis waldischanas pusses tē
 tohy wiffem iškšluddinahs, ka tas tirgus, kas šchinni
 gaddā buhtu Šaldē jaurer tanni 14tā Jubni, šcho reisi
 Šaldē taps turrehts tanni 7tā Jubni. 3

(Nr. 1011.) Jelgawas pillt tanni 10tā Maji 1861.

Waldischanas rahts Jalan de la Croix.

Šikretehrs Stengel.

Kuršišchu Krohna muischā warr dabuht labbu
 meescha fehklas pirkt. 1

Gohdišs prezzējees wihrs, (tam irr behrni, bet tee jau
 wiffi usaugušhi), kas šawu ammatu šaproht un labbas
 attestates warr usrahdiht, mekle teefas škrihwera
 jeb pagasta (nowadda) škohmeistera weetu.
 Klabtakas šinnas par wimmu warr dabuht Jelgawas
 Latweešchu Awišchu nammā. 1